

কৈশোৰ কাল আৰু ইয়াৰ উপযোগী শিক্ষা - ড॰ স্বৰ্ণলতা দাস

অতি চমু প্ৰশ্নৰ উত্তৰ (মূল্যাংক ১)

প্ৰশ্ন ১. কৈশোৰ কালৰ এটি বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা ।

উত্তৰ: দিবাস্বপ্ন বা অলীক কল্পনা কৈশোৰ কালৰ এটি বৈশিষ্ট্য ।

প্ৰশ্ন ২. কোনছোৱা সময়ক কৈশোৰ কাল বুলি জনা যায় ?

উত্তৰ: বাল্যকাল আৰু প্ৰাপ্তবয়স্কৰ মাজৰ সময়ছোৱাক কৈশোৰ কাল বুলি কোৱা হয় ।

প্ৰশ্ন ৩. মানৱ জীৱনৰ কোনছোৱা কালক ৰূপান্তৰৰ কাল বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি ?

উত্তৰ: মানৱ জীৱনৰ কৈশোৰ কালক এক ৰূপান্তৰৰ কাল বুলি কোৱা হয় ।

প্ৰশ্ন ৪. নৈতিকতাৰ বিকাশে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনত কেনে ভাবৰ উন্মেষ হোৱাত সহায় কৰে ?

উত্তৰ: নৈতিকতাৰ বিকাশে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনত সামাজিক দায়বদ্ধতা , দেশপ্ৰেম বা বিশ্বপ্ৰেম আদি ভাবৰ উন্মেষ হোৱাত সহায় কৰে ।

প্ৰশ্ন ৫. কৈশোৰ কালৰ বাবে প্ৰচলিত শিক্ষাক কি শিক্ষা বুলি কোৱা হয় ?

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালৰ বাবে প্ৰচলিত শিক্ষাক মাধ্যমিক শিক্ষা বুলি কোৱা হয় ।

চমু প্ৰশ্নৰ উত্তৰ (মূল্যাংক -২/৩)

প্ৰশ্ন ১. কৈশোৰ কালৰ শাৰীৰিক বিকাশৰ লক্ষণসমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰা ।

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালৰ দ্ৰুত শাৰীৰিক বিকাশ সহজতে চকুত পৰে । যৌৱনপ্ৰাপ্তিৰ লগে লগে হোৱা জৈৱিক পৰিৱৰ্তনে ল'ৰা - ছোৱালীৰ দেহৰ বিভিন্ন অংগৰ আকাৰ , ওজন , দৈৰ্ঘ্য বৃদ্ধি কৰাৰ লগে লগে নাৰী - পুৰুষৰ দেহৰ গঠনৰ পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয় । প্ৰজনন ক্ষমতাপ্ৰাপ্তি । কৈশোৰ কালৰ এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য আৰু তাৰ ফলত শৰীৰৰ বিভিন্ন পৰিৱৰ্তন , কণ্ঠস্বৰ পৰিৱৰ্তন । আদিয়ে দেখা দিয়ে । এই অভাৱনীয় পৰিৱৰ্তনসমূহে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনলৈ আত্ম - সচেতনতাৰ ভাব আনি দিয়ে , যিটোৱে অনাহক লাজ , ভয় আৰু উৎকণ্ঠাৰ সৃষ্টি কৰে । এই সময়ত দেহৰ । অন্তঃস্ৰাৱী গ্ৰন্থিসমূহৰ নিঃসৰণৰ বাবে হোৱা জৈৱ ৰাসায়নিক প্ৰক্ৰিয়াৰ ফলস্বৰূপে কিশোৰ কিশোৰীয়ে বিপৰীত লিংগৰ প্ৰতি আসক্তিৰ ভাব অনুভৱ কৰে । এই সময়তে দেহৰ যৌন গ্ৰন্থিসমূহ সক্ৰিয় হৈ উঠি কিশোৰক যৌৱনৰ অফুৰন্ত শক্তিৰ অধিকাৰী কৰিও তোলে ।

প্ৰশ্ন ২. কৈশোৰ কালত কিশোৰ - কিশোৰীৰ মাজত পৰিলক্ষিত হোৱা নৈতিক পৰিৱৰ্তনসমূহ ফঁহিয়াই লিখা ।

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালছোৱাত মানুহৰ নিজৰ মতাদৰ্শ গঢ়ি উঠে আৰু নৈতিক ক্ষেত্ৰত কিছু পৰিমাণে তাৰ প্ৰভাৱ পৰে । ধৰ্মৰ প্ৰতি , দৰ্শনৰ প্ৰতি বা জীৱনৰ লক্ষ্য - উদ্দেশ্যৰ প্ৰতি উৎকণ্ঠা জাগি উঠে আৰু তাৰেই ফলস্বৰূপে মানসিক দ্বন্দ্বৰো সৃষ্টি হ'ব পাৰে । কিছু ক্ষেত্ৰত পিতৃ - মাতৃ বা

সমাজৰ বয়োজ্যেষ্ঠজনৰ মতাদৰ্শৰ পৰা ফালৰি কাটি নিজৰ যুক্তি বিবেচনাৰ এক নতুন নৈতিকতাসমৃদ্ধ সমাজ সৃষ্টি কৰিবলৈ বিচাৰে। যৌৱনৰ অফুৰন্ত শক্তিৰ জোৱাৰে কৈশোৰ মনত সৃষ্টি কৰে এক সাৰ্বজনীন বিশ্ব ভ্ৰাতৃত্বৰ মনোভাব। সমাজ সচেতনতাৰ লগতে গঢ়ি উঠে নিঃস্বার্থ মনোভাব। যাৰ ফলত কিশোৰে নতুন সমাজ গঢ়াৰ সপোনত ব্ৰতী হয়। ন্যায়ৰ হকে যুঁজিবলৈ লোৱা মানৱৰ বাবেই বিশ্বৰ বহুবোৰ সামাজিক বিপ্লৱত অংশ গ্ৰহণ কৰা লোকসকলৰ অধিকাংশই কিশোৰ - কিশোৰী। নৈতিকতাৰ এনে বিকাশে সামাজিক দায়বদ্ধতা, দেশপ্ৰেম বা বিশ্বপ্ৰেম আদি ভাবৰ উন্মেষ হোৱাত সহায় কৰে।

প্ৰশ্ন ৩. কৈশোৰ কালছোৱাত মানসিক শক্তিৰ বিকাশ কেনেদৰে হয় ?

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালছোৱাত মানসিক শক্তিৰ বিকাশ পূৰ্ণগতিত হয়। মানসিক শক্তি মানে হ'ল— বুদ্ধি, বিমূৰ্ত চিন্তনৰ ক্ষমতা, যুক্তিশক্তি, বিভিন্ন দিশত আগ্ৰহ আদি। কৈশোৰৰ আৰম্ভণিতে যদিও বৌদ্ধিক বিকাশৰ গতি কিছু হ্ৰাস পায়, শেষৰ পিনে ই দ্ৰুতগতি লয় আৰু কৈশোৰৰ শেষত বৌদ্ধিক ক্ষমতাই চৰম উৎকৰ্ষ লাভ কৰে।

আনহাতে শৈশৱ কালৰ অনুকৰণ শিক্ষাৰ সলনি নিজৰ বিচাৰ বুদ্ধিৰে যুক্তিসংগতভাৱে চিন্তা কৰিব পৰা শক্তিৰো বিকাশ হয় এই কালছোৱাতেই। মূৰ্ত চিন্তাৰ বিপৰীতে বিমূৰ্ত চিন্তনৰ ক্ষমতা কৈশোৰ কালৰ এক বৈশিষ্ট্য, যিটোৱে স্বাধীন আৰু মৌলিক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশত যথেষ্ট অৰিহণা যোগায়। এক কথাত ক'বলৈ গ'লে, জীৱশ্ৰেষ্ঠ মানুহৰ ভিন্ ভিন্ মানসিক ক্ষমতাৰ পূৰ্ণ বিকাশ ঘটে এই কৈশোৰ কালতে।

প্ৰশ্ন ৪. কৈশোৰ কালৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা মাধ্যমিক স্তৰৰ পাঠ্যক্ৰমত থকা চাৰিটা মৌলিক বিষয় কি কি ?

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা মাধ্যমিক স্তৰৰ পাঠ্যক্ৰমত থকা চাৰিটা প্ৰাথমিক আৰু মৌলিক বিষয় হল—

(১) ভাষা শিক্ষণ ।

(২) গণিত ।

(৩) বিজ্ঞান । আৰু

(৪) সমাজবিজ্ঞান ।

তদুপৰি আৰু কিছুমান বিষয়ত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে । কাৰিকৰী বিদ্যা , স্বাস্থ্য আৰু শাৰীৰিক শিক্ষা , পৰিৱেশ বিজ্ঞানৰ শিক্ষা , যৌন শিক্ষা আৰু জনশিক্ষা , মানৱ অধিকাৰ আৰু শান্তিৰ শিক্ষা , মূল্যবোধৰ শিক্ষা আদি কিছুমান ওপৰৰ বিষয়ৰ অন্তৰ্ভুক্তিয়ে মাধ্যমিক স্তৰৰ শিক্ষা স্বয়ংসম্পূৰ্ণ কৰি তুলিছে । ইয়াৰ ফলত কিশোৰ - কিশোৰীৰ দৈহিক , মানসিক , সামাজিক সম্পৰ্কীয় চাহিদাসমূহ পূৰণ হ'ব বুলি ভবা হৈছে ।

প্ৰশ্ন ৫. কিশোৰ সংস্কৃতি কি ?

উত্তৰঃ কিশোৰ কালত সমনীয়াৰ সৈতে হোৱা প্ৰতিযোগিতা - সহযোগিতাৰ অন্তৰালত গঢ়ি উঠা মনোভাৱকেই ' উপ সংস্কৃতি ' বা ' কিশোৰ সংস্কৃতি ' বোলা হয় । ইয়াৰ ধনাত্মক দিশ হ'ল — এই সময়ত দলীয় মনোভাৱৰ লগতে সহমৰ্মিতাৰ উল্লেখ হয় । সমনীয়াৰ মাজত গভীৰ বন্ধুত্ব আৰু সহযোগিতাৰ ভাব গঢ়ি উঠে । আনহাতে ইয়াৰ ঋণাত্মক দিশ হ'ল সামাজিক ব্যাধিস্বৰূপ মাদকদ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰ , ড্ৰাগছৰ প্ৰতি আসক্তি নতুবা সমাজ স্বীকৃত আচৰণৰ প্ৰতি অনীহা আনকি বিপথগামী মনোভাবো এই সময়ত গঢ় ল'ব পাৰে ।

দীঘলীয়া প্ৰশ্নৰ উত্তৰ (মূল্যাংক -৪/৫)

প্ৰশ্ন ১. কৈশোৰ কালৰ আৱেগিক আৰু সামাজিক বিকাশৰ বিষয়ে বহুলাই লিখা ।

উত্তৰঃ মানৱ জীৱনৰ কৈশোৰ কালক এক ৰূপান্তৰ কাল বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি । এই কালছোৱাত এটি কিশোৰ সন্মুখীন হয় তেওঁৰ শাৰীৰিক , মানসিক , আৱেগিক , সামাজিক আৰু নৈতিক ক্ষেত্ৰত নানা জটিল পৰিৱৰ্তনৰ । কৈশোৰ কালৰ আৱেগিক আৰু সামাজিক বিকাশৰ বিষয়ে তলত আলোচনা কৰা হ'ল

আৱেগিক বিকাশ :- কৈশোৰ কালত কিশোৰ - কিশোৰীৰ আৱেগিক দিশৰ বিকাশ পূৰ্ণতম বুলি ক'ব পাৰি । আৱেগ - অনুভূতিৰ অত্যধিক প্ৰৱণতাৰ ফলত বহু ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ জীৱন সম্পূৰ্ণভাৱে আৱেগে পৰিচালিত কৰে । আৱেগৰ পূৰ্ণতম বিকাশে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনোজগতত আলোড়ন সৃষ্টি কৰে , যাৰ ফলত তেওঁলোকৰ মন হৈ পৰে কেতিয়াবা অতিশয় আশাবাদী আৰু কেতিয়াবা অতি নিৰাশাবাদী । আশা - নিশাৰ দোমোজাত পৰি বহু সময়ত বহুতৰে অন্যৰ লগত মিলিব নোৱাৰা সমস্যাই দেখা দিয়ে । সুস্থভাৱে নিজৰ মনক পৰিচালিত কৰিব নোৱাৰি , বহু সময়ত কিশোৰ - কিশোৰী হৈ পৰে বিদ্ৰোহী মনোভাবাপন্ন । পৰিয়ালৰ প্ৰতি , সমাজৰ প্ৰতি নেতিবাচক মনোভাব পোষণ কৰা এনে কিশোৰ - কিশোৰীক সময়মতে সুশিক্ষা দিব নোৱাৰিলে সৃষ্টি হয় অপৰাধপ্ৰৱণতা ।

সামাজিক বিকাশ :- কৈশোৰ কালৰ সামাজিক বিকাশ এক লেখত ল'বলগীয়া বিষয় । দলীয় মনোভাবৰ লগতে সহমৰ্মিতাৰ উন্মেষ হয় এই কালছোৱাত । সমনীয়াৰ মাজত গভীৰ বন্ধুত্ব আৰু সহযোগিতাৰ ভাব গঢ়ি উঠে । সমনীয়াৰ সৈতে হোৱা প্ৰতিযোগিতা সহযোগিতাৰ অন্তৰালত গঢ়ি উঠে এক উপ - সংস্কৃতি , যাক কিশোৰ - সংস্কৃতি বুলি অভিহিত কৰা হয় । কিশোৰ অৱস্থাৰ চাল - চলন , সাজ - পাৰ , বাক - ভংগী , ধ্যান - ধাৰণা আনকি ৰাজনৈতিক মতাদৰ্শ আদিতো এই সংস্কৃতিয়ে যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলাৱা দেখা যায় । মন কৰিবলগীয়া কথা যে বেছিভাগ ক্ষেত্ৰত কিশোৰ - সংস্কৃতি ধনাত্মক দিশতকৈ ঋণাত্মক দিশটোৰ প্ৰতিহে ধাৰমান হয় । আমাৰ সমাজত দেখা দিয়া সামাজিক ব্যাধিস্বৰূপ মাদক দ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰ ড্ৰাগছৰ প্ৰতি আসক্তি নতুবা সমাজ স্বীকৃত আচৰণৰ

প্ৰতি অনীহা আদি বিষয়ত কিশোৰসকলক সুশিক্ষিত কৰি নুতুলিলে
তেওঁলোক বিপথগামী হয় ।

প্ৰশ্ন ২. কৈশোৰ কালৰ বাবে কেনে ধৰণৰ শিক্ষা উপযোগী ? উদাহৰণসহ
বৰ্ণনা কৰা ।

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালৰ বাবে প্ৰচলিত শিক্ষা হ'ল মাধ্যমিক শিক্ষা ।
কৈশোৰ বা বয়ঃসন্ধি কালৰ ল'ৰা - ছোৱালীয়ে পঢ়া শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ
হ'ল মাধ্যমিক শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান । অৱশ্যে কৈশোৰৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ
বিষয়ে ক'বলৈ গ'লে আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ লগতে অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাকো
সমানে গুৰুত্ব দিব লাগিব ।

ব্যক্তি জীৱনৰ জটিলতাপূৰ্ণ কৈশোৰ কালক সামৰি লোৱা মাধ্যমিক
শিক্ষাই সমগ্ৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাতে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে ।
কিয়নো মাধ্যমিক শিক্ষাৰ জৰিয়তে এটা জাতিৰ লক্ষ্য আৰু আদৰ্শক
উপলব্ধি কৰিব পাৰি । ভাৰতীয় শিক্ষা পদ্ধতিৰ আঁচনি কাৰ্যকৰী কৰিব
পাৰি এই শিক্ষাৰ স্তৰতে । স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী দশকতে গঠিত হোৱা
মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগে (১৯৫২-৫৩) মাধ্যমিক শিক্ষাৰ তিনিটা
লক্ষ্যৰ বিষয়ে উনুকিয়াইছে । সেইকেইটা হ'ল —

১. দেশৰ সমসাময়িক ৰাজনৈতিক , সামাজিক বা অৰ্থনৈতিক সমস্যাৰ
পটভূমিত বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতৰ দাবী পূৰাব পৰাকৈ শিক্ষা ব্যৱস্থাক
গঢ় দিয়া ।

২. ধৰ্ম নিৰপেক্ষ দেশৰ সূনাগৰিক হিচাপে প্ৰয়োজনীয় গুণ আয়ত্ত কৰি
অৰ্থনৈতিক অগ্ৰগতিত সহায় কৰা ।

৩. জাতীয় সংহতিৰ বিকাশসাধন কৰা ।

আনহাতে ১৯৮৬ চনত ভাৰত চৰকাৰে ঘোষণা কৰা ৰাষ্ট্ৰীয়
শিক্ষানীতিতে মাধ্যমিক শিক্ষাক গুৰুত্বসহকাৰে লোৱা হৈছে । এই শিক্ষা

বৃত্তিমুখীকৰণৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হৈছে। এই ব্যৱস্থাবে দেশৰ জনশক্তিক অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত আগবঢ়াই নিব পাৰি।

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা আয়োগে (১৯৯৬) মাধ্যমিক শিক্ষাক জীৱনৰ আলি - কেঁকুৰি (Crossroad of life) বুলি অভিহিত কৰিছে, যত ভৱিষ্যৎজীৱনৰ অতি লাগতিয়াল সমলসমূহ আহৰণ কৰিব পাৰে আৰু যোগ্যতা, অভিব্যক্তি বা প্ৰয়োজন অনুসৰি নিজস্ব পথেদি জীৱনৰ বাটত অগ্ৰসৰ হ'ব পাৰে। কিয়নো মাধ্যমিক স্তৰৰ শিক্ষাই প্ৰাথমিক স্তৰৰ শিক্ষাৰ বিস্তাৰ ঘটাই উচ্চ স্তৰৰ শিক্ষাত প্ৰৱেশৰ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰাৰ লগতে স্বয়ংসম্পূৰ্ণ কৰি তোলে। সুপৰিকল্পিতভাৱে গঢ় দিয়া মাধ্যমিক শিক্ষাই কৈশোৰৰ ভিন্নমুখী চাহিদাসমূহ পূৰণ কৰাত সফল হ'ব পাৰে।

কেৱল পাঠ্যক্ৰম সংক্ৰান্ত কথাতে গুৰুত্ব নিদি সহপাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্যাৱলীকে যথোপযুক্ত গুৰুত্বসহকাৰে বিবেচনা কৰিলে এই শিক্ষা কিশোৰ - কিশোৰীৰ বাবে অধিক ফলপ্ৰসূ হ'ব। পাঠ্যক্ৰম কেৱল পাঠ্যপুথিতে আৱদ্ধ থাকিব নালাগে। আনহাতে জ্ঞানৰ পৰিধি কেৱল বিশেষ বিশেষ বিষয়তে সীমাবদ্ধ নকৰি এক সুসংহত জ্ঞানৰ আভাস ছাত্ৰ - ছাত্ৰীক দিয়াৰ বাবে যত্নপৰ হ'ব লাগে। পাঠ্যক্ৰমৰ মাজেৰে দিয়া জ্ঞানৰ সুসংগত বিকাশৰ কাৰণে শিক্ষাৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে জড়িত আটাইবোৰ বৃত্তি, যেনে— পিতৃ - মাতৃ, অভিভাৱক, শিক্ষক আৰু অন্যান্যসকলৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য সমানে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

প্ৰশ্ন ৩. চমুটোকা লিখা

দিবাস্বপ্ন, বীৰপূজা, অপৰাধপ্ৰবণ কিশোৰ।

উত্তৰ: দিবাস্বপ্ন :- দিবাস্বপ্ন বা অলীক কল্পনা হ'ল কৈশোৰ কালৰ এক বৈশিষ্ট্য। কল্পনাক্ৰিয়াৰ অভূতপূৰ্ব বিকাশে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনত কল্পনাৰ মাজাজাল বিস্তাৰ কৰে আৰু বহু ক্ষেত্ৰত বাস্তৱতাৰ পৰা ফালৰি কাটি কেৱল কল্পনাৰ জগততে তেওঁলোক বিচৰণ কৰা দেখা যায়।

অৱশ্যে দিবাস্বপ্নৰ যোগাত্মক দিশ এটাও আছে, যিয়ে কৈশোৰৰ সৃজনী

প্ৰতিভা বিকাশত সহায় কৰিব পাৰে। মানসিক পৰিতৃপ্তি সাধনৰ বাবে বহুতো কিশোৰ কিশোৰীয়ে সংগীত, সাহিত্য আদি বিভিন্ন মাধ্যমৰ মাজেৰে নিজৰ সৃষ্টিশীল কল্পনাৰ প্ৰকাশ কৰিবলৈ যত্ন কৰে। আনহাতে, কেৱল কল্পনাৰ মায়াজালতে আৱদ্ধ নাথাকি বহুতে দুঃসাহসিক কাৰ্যত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি যায়। কিছুমানৰ মনত আকৌ ভ্ৰমণতৃষ্ণা জাগি উঠে, দেশে - বিদেশে ঘূৰি ফুৰাৰ ইচ্ছা হয় আৰু কেতিয়াবা কেতিয়াবা ক'ৰবালৈ গুচি যোৱা কিশোৰ কিশোৰীৰ উদাহৰণো পোৱা যায়।

বীৰপূজা :- বীৰপূজাৰ প্ৰবৃত্তি কৈশোৰ কালৰ আন এক বৈশিষ্ট্য। নিজৰ ভাল লগা ব্যক্তিৰ জীৱনৰ আদৰ্শ গ্ৰহণৰ প্ৰবৃত্তি এই সময়ত প্ৰবল হৈ উঠে আৰু সেয়েহে সেই ব্যক্তিৰ ব্যক্তিত্বৰ সকলোবোৰ গুণৰ নীৰৱ অনুকৰণ কিশোৰ কিশোৰীয়ে কৰিবলৈ লয়। কিশোৰসকলে আদৰ্শ ব্যক্তি হিচাপে সাধাৰণতে গ্ৰহণ কৰা দেখা যায় ছবি জগত নতুবা খেল জগতৰ লগত জড়িত ব্যক্তিসকলক। বীৰপূজনৰ এই প্ৰবৃত্তিক সঠিক পথেৰে নিবলৈ কৈশোৰ কালৰ শিক্ষাৰ পাঠ্যক্ৰমত মহৎ লোকৰ জীৱন পাঠ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

অপৰাধপ্ৰৱণ কিশোৰ :- কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনত আহি পৰা আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য। হ'ল নিজস্বৰ সংঘাত। এই সংঘাত কৈশোৰ মনত আহি পৰে বিপৰীত ভাবাপন্ন বিভিন্ন অনুভূতিৰ প্ৰভাৱত। এই প্ৰভাৱত কিশোৰসকল ঋণাত্মক দিশটোৰ প্ৰতি ধাৰমান হোৱা দেখা যায়। তেতিয়াই কিশোৰসকলৰ অপৰাধ প্ৰৱণতা জাগি উঠে। সামাজিক ব্যাধিস্বৰূপ মাদকদ্ৰব্য ব্যৱহাৰ, ড্ৰাগছৰ প্ৰতি আসক্তি নতুবা সমাজ স্বীকৃত আচৰণৰ প্ৰতি অনীহা আদি বিষয়ত সুস্থভাৱে পৰিচালিত নোহোৱা কিশোৰসকল ধাৰিত হয়। এনে অপৰাধপ্ৰৱণ কিশোৰসকলক বচাবলৈ সমাজৰ সকলো স্তৰৰ লোক তথা পিতৃ - মাতৃ, অভিভাৱক সততে সতৰ্ক হোৱা উচিত।

প্ৰশ্ন ৪. 'কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য হ'ল পৰিচিতিৰ সংঘাত।'— ব্যাখ্যা কৰা।

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালত কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনৰ বিভিন্ন ধৰণৰ বৈশিষ্ট্য দেখা যায় , তাৰ ভিতৰত আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য হ'ল নিজস্বতাৰ সংঘাত । এই সংঘাত কৈশোৰ মনত আহি পৰে বিপৰীত ভাবাপন্ন বিভিন্ন অনুভূতিৰ প্ৰভাৱত । নৈতিকতাবোধ , মূল্যবোধ , সামাজিক দায়ৱদ্ধতা আদি আদৰ্শৰ বাস্তৱ জগতৰ লগত অমিলখিনি কিশোৰ - কিশোৰীয়ে নিজৰ চিন্তা বুদ্ধি বা বিচাৰ - বিবেচনাৰে ফুহিয়াই চাব নোৱাৰে । কৈশোৰত গঢ়ি উঠা আদৰ্শবাদৰ লগত বাস্তৱতাৰ সংঘাতে জন্ম দিয়ে নিজস্বতাৰ সংঘাত । সমাজ গঠনত এনে সংঘাতে জোৱাৰৰ সৃষ্টি কৰে । কেতিয়াবা কেতিয়াবা এনে শক্তিশালী সংঘাতেই সমাজ গাঁথনি সলনি কৰি নতুন । সমাজ গাঁথনি সৃষ্টি কৰাত অৰিহণা যোগোৱাও দেখা যায় ।

প্ৰশ্ন ৫. বিপৰীত লিংগকামিতা কৈশোৰ কালৰ আন এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য । চমুকৈ আলোচনা কৰা ।

উত্তৰঃ কৈশোৰ কালৰ দ্ৰুত শাৰীৰিক বিকাশ সহজেই লক্ষ্যণীয় । যৌৱনপ্ৰাপ্তিৰ লগে লগে হোৱা জৈৱিক পৰিৱৰ্তনে ল'ৰা - ছোৱালীৰ দেহৰ বিভিন্ন অংগৰ আকাৰ , ওজন , দৈৰ্ঘ্য বৃদ্ধিৰ লগে লগেনাৰী - পুৰুষৰ দেহৰ গঠনৰ পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয় । প্ৰজনন ক্ষমতাপ্ৰাপ্তি কৈশোৰ কালৰ এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য আৰু তাৰ ফলত শৰীৰৰ বিভিন্ন পৰিৱৰ্তন , কণ্ঠস্বৰৰ পৰিৱৰ্তন আদিয়ে দেখা দিয়ে । এই অভাৱনীয় পৰিৱৰ্তনসমূহে কিশোৰ - কিশোৰীৰ মনলৈ আত্মসচেতনতাৰ ভাব আনি দিয়ে , যিটোৱে অনাহক লাজ , ভয় বা উৎকণ্ঠাৰ সৃষ্টি কৰে । বিপৰীত লিংগকামিতা কৈশোৰ কালৰ আন এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য । বাল্যকালৰ সমলিংগকামিতাৰ পৰিৱৰ্তে কিশোৰ - কিশোৰীয়ে বিপৰীত লিংগৰ প্ৰতি আসক্তিৰ ভাব অনুভৱ কৰে । প্ৰকৃততে আমাৰ দেহত থকা অন্তঃস্ৰাৱী গ্ৰন্থিসমূহৰ নিঃসৰণৰ ফলস্বৰূপে হোৱা জৈৱ ৰাসায়নিক প্ৰক্ৰিয়াৰেই এই ফল । এই প্ৰক্ৰিয়াত যৌন গ্ৰন্থিসমূহ সক্ৰিয় হৈ উঠি কিশোৰক যৌৱনৰ অফুৰন্ত শক্তিৰ অধিকাৰী কৰি তোলে । এই শক্তিক সুপথে পৰিচালিত কৰিব পাৰিলে কৈশোৰত দেখা দিয়া বহুবোৰ সমস্যাৰ হাত সাৰিব পাৰি ।